

Αγιορείτες Μικρασιάτες ηγούμενοι του αιώνα μας (1ο Μέρος)

/ [Πεμπτουσία](#)

Αγιορείτες Μικρασιάτες ηγούμενοι του αιώνα μας*

Ο πρώτος γνωστός άγιος του Αγίου Όρους, που έρχεται από την αγιότεκνη Ανατολή, είναι ο όσιος Ευθύμιος ο Νέος († 898), που γεννήθηκε στην περιοχή της Άγκυρας το 823 και ηγήθηκε συνοδείας μοναχών στον ιερό Άθωνα[**1**]. Ο όσιος Βλάσιος († 909/912) ήταν από το Αμόριο Μ. Ασίας και στον Άθωνα ιδρύει μονύδριο κι αποκτά μαθητές[**2**]. Ο μέγας κοινοβιάρχης Αθανάσιος ο Αθωνίτης (1001/1004), ο ιδρυτής και διοργανωτής της περίφημης Μ. Λαύρας (963), γεννήθηκε στην Τραπεζούντα κι ερχόμενος στο Άγιον Όρος έφερε μαζί του το πνεύμα του ασκητικού μικρασιατικού μοναχισμού[**3**].

Ο λαμπρός ηγούμενος της μονής των Ιβήρων όσιος Ευθύμιος ο Ίβηρ († 1028) ήλθε από τον Όλυμπο της Βιθυνίας στο Άγιον Όρος μαζί με τον όσιο Αθανάσιο των Αθωνίτη[4]. Ο όσιος Θεόληπτος († 1324/1326), ο μετέπειτα μητροπολίτης Φιλαδελφείας, υπήρξε στον Άθωνα διδάσκαλος αγίων μορφών[5]. Ο όσιος Γρηγόριος ο Σιναΐτης († 1346) υπήρξε επίσης για όλο το Άγιον Όρος σοφός διδάσκαλος οσίων μαθητών, είχε γεννηθεί στο χωριό Κούκουλο της Σμύρνης το 1280[6], όπως και ο όσιος Μάξιμος ο Καυσοκαλύβης († 1365), που είχε γεννηθεί στη Λάμψακο[7].

Στα ίχνη των μεγάλων αυτών ιερών μορφών βάδισαν πλήθη πνευματικών ποιμένων και καθοδηγών του Αγίου Όρους, που είχαν την καταγωγή από την αγιοτρόφο Μικρά Ασία, την επισκέφθηκαν ως εξομολόγοι, ως λιτανευτές τιμίων λειψάνων, ως συγκεντρωτές εράνων, ως οικονόμοι μετοχίων, ως μητροπολίτες και διδάσκαλοι. Είναι αδύνατον να καταγράψουμε όλων τα ονόματα· αφού αναφέρουμε λίγα ενδεικτικά θα μιλήσουμε, και πάλι συνοπτικά, για τους Αγιορείτες Μικρασιάτες ηγούμενους του αιώνα μας. Όλοι και όλα φανερώνουν τις μακρές και στενές σχέσεις Αγίου Όρους και Μικράς Ασίας.

Στη μονή της Μεγίστης Λαύρας μόνασαν πολλοί Μικρασιάτες. Μεταξύ των ηγουμένων της διακρίνονται Γρηγόριος Ζ΄ ο Σμυρναίος (1760-1775)[**8**], Προηγούμενοι Ευθύμιος Τραπεζούντιος ο λόγιος (1819)[**9**], Νικηφόρος Σμυρναίος (1841), Ιωακείμ Ορτακιώτης (1841)[**10**], Νεόφυτος και Χρυσόστομος οι Ίμβριοι (1894)[**11**], Χρυσόστομος (Καρανικόλας) από το Σεβδίκιοϊ Σμύρνης (1887-1975) [**12**] και άλλοι. Ο πρώτος ηγούμενος μετά την επανακοινοβιοποίηση της Μ. Λαύρας το 1980 ήταν ο αρχιμανδρίτης Αθανάσιος από το Ικόνιο (1911-1984). Επί 55 συνεχή έτη υπηρέτησε τη μονή της μετανοίας του με προθυμία ως εφημέριος, ως οικονόμος μετοχίων, ως γραμματεύς της μονής, ως Προϊστάμενος, ως Πρωτεπιστάτης της Ι. Κοινότητας, ως Καθηγούμενος επί τετραετία, ο οποίος με θέρμη εργάσθηκε για την επαναφορά του κοινοβίου.

Όπως γράφει η μονή του: «Διεκρίνετο διά την πραγματικήν ταπείνωσίν του και την ομολογουμένην παραδειγματικήν υπομονήν του, ήτις θα παραμείνη παροιμιώδης εις τα χρονικά της μονής μας. Μακρόθυμος, ανεκτικός, πράος και ταπεινός τη καρδία, εβοήθησεν θετικώς το νεοσύστατον Ιερόν Κοινόβιον και η προσφορά του δεν εγγράφεται απλώς εις την ιστορίαν της Μονής, αλλ' εν Ουρανοίς, όπου επορεύθη»[**13**].

Στη μονή Βατοπεδίου γνωστοί Προηγούμενοι των τελευταίων χρόνων είναι: Φιλόθεος Μουδανιώτης (1785) και Θεόφιλος Σωζοπολίτης (1794)[**13^α**], Μελέτιος Εφέσιος (1841)[**14**], Άνθιμος (1867)[**15**] και Γαβριήλ (1896)[**16**] Ίμβριοι, Θεόφιλος Προυσαεύς (1901), ο οποίος διετέλεσε Επίτροπος της μονής Σταυρονικήτα[**17**], Θεόφιλος από την Πέργαμο, Παγκράτιος, Πολύκαρπος και Πορφύριος (1886-1961) από το Παλλαδάριο Προύσης[**18**].

Στη μονή Ιβήρων γνωστοί Προηγούμενοι είναι: Ναθαναήλ Σμυρναίος (1735)[**19**], Φιλάρετος Χαλκηδόνιος (1782)[**20**], Σεραφείμ Σινώπιος, λόγιος (1845)[**21**], Άνθιμος Καραμπουρνιώτης (1871)[**22**], Σεραφείμ Κυδωνιεύς (1887)[**23**] και Κύριλλος από την Ηρακλείτσα (1892)[**24**] κι ο επιζών Μάξιμος από την Τραπεζούντα[**25**].

Στη μονή Κουτλουμουσίου ονόματα Μικρασιατών έχουμε των αρχιμανδριτών Κυρίλλου (1845) από την κωμόπολη Σίλια Ικονίου[**26**] και Αθανασίου (1882) από τις Κυδωνίες[**27**].

Στη μονή Παντοκράτορος γνωστοί είναι οι αρχιμανδρίτες: Μελέτιος (1847)[**28**], ανακαινιστής του Καθολικού ναού, Αθανάσιος, ο οποίος διετέλεσε σχολάρχης της Αθωνιάδος 1870-1874 και 1915[**29**], και άλλος Αθανάσιος, όλοι από τις Κυδωνίες [**30**].

Στη μονή Δοχειαρίου γνωστοί είναι οι αρχιμανδρίτες Κύριλλος και Γαβριήλ οι Σμυρναίοι (1843)[**31**].

[Συνεχίζεται]

* Εισήγηση που πραγματοποιήθηκε στις 11.9.1998 σε αίθουσα του ξενοδοχείου «Σιθωνία» στον Νέο Μαρμαρά Χαλκιδικής κατά την Α΄ Απογευματινή Συνεδρία στο 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο της Ιστορικής και Λαογραφικής Εταιρείας Χαλκιδικής (6-13.9.1998) με γενικό θέμα: «Ο Ελληνισμός της Μ. Ασίας, του Πόντου, της Ανατολικής Θράκης και η Χαλκιδική 1912-1940».

1. Petit Louis, «Vie et office de Saint Euthyme le Jeune», Revue de l'orient Chretien 8 (1903), σσ. 155-205, 503-527.
2. Delehaye H., «De S. Blasio Amoriensi Monacho Constantinopoli», Acta Sanctorum Nov. IV, Bruxellis 1925, σσ. 657-669.
3. Νικοδήμου Μπιλάλη μοναχού, Ο Όσιος Αθανάσιος ο Αθωνίτης, Άγιον Όρος - Αθήναι 1975.
4. Νικοδήμου Αγιορείτου, Νέον Εκλόγιον, Αθήναι 1974³, σσ. 196-199.
5. Laurent V, «Θεόληπτος Μητροπολίτης Φιλαδελφείας», Θ.Η.Ε. τ. 6 (1965), στ. 249-250.
6. Νικοδήμου Αγιορείτου, ό.π., σσ. 140-163.
7. Fr. Halkin, «Deux vies de S. Maxime le Kausokalybe, ermite au Mont Athos (XIVe s.)», An. Boll. 54 (1936), σσ. 38-112.
8. Καλλιστράτου Λαυριώτου Προηγ., Ιστορικόν Προσκυνητάριον Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας, Αθήναι 1976, σ. 120.
9. Κατάλογος Συνδρομητών, Ερμηνεία ΙΔ΄ επιστολών Παύλου υπό Θεοφυλάκτου Βουλγαρίας μεταφρασθείς υπό Νικοδήμου Αγιορείτου, Ενετία 1819.
10. Κατάλογος Συνδρομητών, Πηδάλιον παρά Αγαπίου ιερομονάχου και Νικοδήμου

μοναχού, Αθήναι 1841.

11. Κατάλογος Συνδρομητών, Καινή Διαθήκη, Αθήναι 1894.

12. Μοναχολόγιον Ιεράς Μονής Μεγίστης Λαύρας, 1972, σ. 1.

13. Ανωνύμου, Αρχιμ. Αθανάσιος, Καθηγούμενος Ι. Μ. Μεγίστης Λαύρας (1911-1984), Πρωτάτον 12-13, σσ. 88-89.

13α. Γερασίμου Σμυρνάκη ιερομ., Το Άγιον Όρος, Άγιον Όρος 1988², σ. 444.

14. Ό.π., σημ. 10.

15. Κατάλογος Συνδρομητών, Λόγοι εν λίθοις, υπό Δομηνίκου Μακωσλάνδου, μεταφρασθέν υπό Δανιήλ Πετρούλια, αρχιεπ. Αργολίδος, 1867, σ. 263.

16. Κατάλογος Συνδρομητών, Παλαιστίνη, υπό Δημητρίου Γ. Τάκου, Αθήναι 1896, σ. 273.

17. Κοσμά Βλάχου διακόνου, Η χερσόνησος του Αγίου Όρους Άθω, Βόλος 1903, σσ. 287-288.

18. Μοναχολόγιον Ιεράς Μονής Βατοπαιδίου, 1953.

19. Χρονογραφία της εν Άθω Μονής των Ιβήρων, Κωνσταντινούπολις 1906, σ. 91.

20. Ό.π., σ. 24.

21. Ό.π., σ. 28. Προσκυνητάριον... των Ιβήρων, υπό Πανοσιωτάτου Αρχιμ. κ.κ. Σεραφείμ του Σινωπέως Ιβηρίτου, Αθήναι 1857.

22. Κατάλογος Συνδρομητών, Του Οσίου Πατρός ημών Ισαάκ του Σύρου τα Σωζόμενα ασκητικά μετενεχθέντα εις την λαλουμένην καθάραν ελληνικήν γλώσσαν παρά του οσιωτάτου ιεροδιδασκάλου Καλλινίκου Παντοκρατορινού, Εν Αθήναις 1871.

23. Κατάλογος Συνδρομητών, Βιογραφία Μάρκου Αρχιεπισκόπου Εφέσου του Ευγενικού, υπό μοναχού Καλλίστου Βλαστού ζωγράφου Αγιορείτου Εφεσίου εκ της Σκήτης της Αγίας Άννης, Αθήναι 1887.

24. Σμυρνάκη Γερασίμου ιερομ., Το Άγιον Όρος, Άγιον Όρος 1988², σ. 468.

25. Γερασίμου Ιβηρίτη μοναχού, Παπα-Μάξιμος, Άγιον Όρος – Θεσσαλονίκη 1987.

26. Κατάλογος Συνδρομητών, Συναξαριστής Αγίου Νικοδήμου, Κωνσταντινούπολις

1845.

27. Κατάλογος Συνδρομητών, Το δισύνθετον του ανθρώπου, υπό Χρυσάνθου Μακρή, Αθήναι 1882.

28. Σμυρνάκη Γερασίμου ιερομ., ό.π., σ. 532.

29. Ευθυμίου Πρέπη Προηγ., Ιστορία της Ιεράς και Σεβασμίας Μονής Παντοκράτορος του Αγίου Όρους, Άγιον Όρος 1986, σ. 77.

30. Ό.π.

31. Προσκυνητάριον Δοχειαρίου, συντεθέν μεν και φιλοπονηθέν παρά του Πανοσιολογιωτάτου και σεβασμιωτάτου Αγίου Πρώην μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου, της του Χριστού Μεγάλης Εκκλησίας κυρίου κυρίου Κυρίλλου του εκ Σμύρνης, τύποις δε νυν πρώτον εκδοθέν επιμελεία και φιλοτίμω δαπάνη του Πανοσιολογιωτάτου Αγίου Αρχιμανδρίτου και Καθηγουμένου της Σλομποζίας κυρίου κυρίου Γαβριήλ Σμυρναίου και κοινοβιάτου του αυτού Ιερού Μοναστηρίου, Βουκουρέστι 1843.